

AKKUYU İÇİN YETKİLİLERE BİR ÇAĞRI

AKKUYU NÜKLEER SANTRALİ İLK ÜNİTESİ, ULUSLARARASI ATOM ENERJİSİ KURUMU (IAEA) STANDARTLARINA GÖRE KALİTE KONTROLLERİ YAPILMADAN MI 2023’de İŞLETMEYE AÇILACAK?

Yüksel Atakan (*)

Daha önce HBT dergisinde yayımlanan yazılarımızda da açıkladığımız gibi, bir nükleer santral kurulduktan ve elektrik üretmeye başlamadan önce, radyasyon güvenliği yönünden önemli olan tüm sistem, aygıt ve parçaların kalite kontrollerinin ilgili bağımsız bilirkişilerce (örneğin Almanya’da TÜV) uluslararası standartlara (IAEA) göre yapılmalıdır. Santral, ancak sistem, aygıt ve parçaların uygunluğu onaylandıktan sonra işletmeye açılmalıdır (Örneğin reaktör birincil devresindeki ana su pompalarının, armatür, boru, aletlerin uygunluğu ve hatta dübellerin duvarlara dik çakıldıklarının kontrolleri yapılmalıdır) /1/. Bu çeşit kalite ve uygunluk kontrolleri, önce bu parçaların üretildikleri yerlerde / fabrikalarda, daha sonra da nükleer santralde konacakları yerlerde test işletimleriyle gerçekleştiriliyor ve santraldeki yüzlerce parça için bu denetim genellikle birkaç yıl sürüyor.

Şekil ’den görüldüğü gibi Akkuyu Nükleer Güç Santrali (NGS) 1.ünite reaktör binasının kaba inşaatı dahi Ekim 2022’de bitmiş değil.

Bu genel bilgi ışığında gelecek yıl 29 Ekim’de elektrik üreteceği / devreye alınacağı yetkililerce sık sık açıklanan Akkuyu Nükleer Santrali ilk ünitesindeki durum ve uygulama nedir? Akkuyu santrali çeşitli ünitelerindeki inşaat alanındaki gelişmelerle ilgili genel bilgiler Akkuyu Şirketi tarafından videolarla da açıklanıyor. Ancak bunlarda, yukarıda sözünü ettiğimiz denetimlerle ilgili hiçbir bilgi bulunmuyor. Akkuyu’da bugünkü durum ile ilgili son videoda gelecek yıl işletmeye açılması planlanan ilk ünitenin reaktör ve yardımcı binalarının kaba inşaatları dahi görülemiyor (Şekil) /2,3/. Önümüzdeki 1 yıl içinde ilk üniteadaki binaların, hattâ kaba inşaatlarının, tam olarak bitirilebilmesi, içlerine, radyasyon güvenliği yönünden konacak önemli sistemlerin yukarıda vurguladığımız kalite denetimleri yapıldıktan sonra yerleştirilip test yapılarak onaylanması, olası mıdır? Bu konudaki deneyimler bunların 1 yıl gibi kısa bir sürede yapılabileceğini göstermediğinden, ilk Ünite alelacele “biz yaptık oldu!” şeklinde mi devreye alınacak? Böyle olursa reaktör devresindeki bir armatür ya da bir alet ileride bozulup aşırı miktarda radyoaktif su ve buhar çevreye yayıldığında ve bundan çevredeki halk olumsuz etkilendiğinde: “insanların alın yazıları” mı, diyeceğiz? Bu nedenle bu konuda uzun

deneyimleri olan bir kişi olarak yetkililere önerimiz – lütfen aceleye getirmeyin, ilgili IAEA standartlarına göre tüm kalite kontrollerini bağımsız bilirkişilere yaptırıp, ancak onaylandıktan sonra ilk üniteyi devreye alarak insanlarımızı koruyun çağırısında bulunuyoruz.

Öte yandan 80’li yıllarda IAEA kısa süreli uzmanı olarak Akkuyu çevresindeki taban radyoaktivite düzeyinin belirlenmesi amacıyla yaptığımız ölçüm programının benzerinin, daha fazla gecikmeden başlatılması da zorunludur. Yoksa, ileride çevredeki radyasyon düzeyinin yanı sıra, çeşitli ortamlarda (hava, toprak, su ve besinlerde) radyoaktivitenin artıp artmadığı ölçümlerle ortaya konulamaz.

Umarız tüm bunlar göz önüne alınır ve özellikle çevre halkı için herhangi olumsuz bir durum ortaya çıkmaz

(*) Radyasyon Fizikçisi, Dr. Almanya, ybatakan4@gmail.com

Yazar, 25 yıl Almanya’da nükleer santral yapımı ve nükleer yakıt projelerinde çalışmış, ABD’deki Babcock Wilcock nükleer santrallerinde görevler almış, 80’li yıllarda iki kez Akkuyu nükleer santraliyle ilgili olarak Uluslararası Atom Enerjisi Ajansının (IAEA) kısa süreli uzmanı olarak görevlendirilerek, Akkuyu’da ve IAEA’da o zamanki Siemens KWU teklifini değerlendirmede Türkiye (TAEK) için katkıda bulunmuştur, Akkuyu NGS çevre radyoaktivitesi taban ölçüm programını yapmış ve çalışması IAEA raporu olarak yayımlanmıştır..

Not: Bu yazımız HBT dergisinin 27.10.2022 günlü 343 sayısında yayımlanmıştır.

Kaynaklar

/1/ www.radyasyonyatakan.com (4.Bölüm’deki Akkuyu ile ilgili yazılar)

/2/ Akkuyu şirketi videoları ve <http://www.akkuyu.com/proje-haberleri>

/3/<https://www.milliyet.com.tr/ekonomi/akkuyu-ngsnin-1inci-unitesinde-ic-koruma-kabugu-tamamlaniyor-6842234>